

Opinia Komitetu Regionów „Pomiar postępu: wyjść poza PKB”

(2011/C 15/04)

KOMITET REGIONÓW

- Zauważa, że PKB nie jest dokładną miarą zdolności danego społeczeństwa do rozwiązywania problemów związanych np. ze zmianą klimatu, efektywnym użytkowaniem zasobów, jakością życia czy integracją społeczną. Dlatego też proponuje, aby wskaźniki wybrane w celu opracowywania i planowania polityki i strategii publicznych były zgodne z priorytetami strategii „Europa 2020”.
- Uważa za odpowiednie pięć rozważanych w komunikacie kierunków działań, które mają zapewnić ocenę wyników gospodarczych i postępu społecznego, a mianowicie: a) uzupełnienie PKB wskaźnikami środowiskowymi i społecznymi; b) uzyskiwanie informacji w czasie zbliżonym do rzeczywistego w celu ułatwienia podejmowania decyzji; c) dokładniejsza sprawozdawczość dotycząca dystrybucji i nierówności; d) opracowanie europejskiej tablicy wyników dla zrównoważonego rozwoju; oraz e) rozszerzenie rachunków narodowych na kwestie środowiskowe i społeczne. Stwierdza ponadto, że stanowią one podstawę wniosków zawartych w strategii „Europa 2020”. Działania te powinny być nie tylko narzędziami późniejszej oceny, lecz muszą być także wykorzystane w procesie podejmowania decyzji.
- Uważa za niezbędne usprawnienie metod w celu szybkiego uzyskiwania pełniejszych i dostosowanych do rzeczywistości informacji, dzięki czemu wskaźniki ułatwią proces decyzyjny. Podkreśla, że wskaźniki, które mają być wykorzystywane przez władze lokalne, regionalne, krajowe i europejskie, muszą zostać ujednolicone i zapewniać powstawanie i rozprzestrzenianie innowacji społecznych oraz spójność w procesie podejmowania decyzji.
- Stwierdza, że Eurostat powinien uwzględnić propozycje zawarte w komunikacie, ale także w szerszym zakresie podawać statystyki regionalne dotyczące jakości życia, zrównoważonego rozwoju oraz dystrybucji dochodu i majątku.
- Podkreśla, że działanie funduszy strukturalnych, w tym Funduszu Spójności, po roku 2013 nie może i nie powinno opierać się tylko na PKB na mieszkańca.
- Popiera treść komunikatu i podobnie jak Komisja uważa, że PKB jest ważnym wskaźnikiem służącym do pomiaru wzrostu gospodarczego i dobrobytu Europy i jej regionów. Do kształtowania i oceny polityki wspólnotowej pożądane jest jednak opracowanie wskaźników uzupełniających zapewniających dokładniejszy pomiar postępów w trwałym osiągnięciu celów społecznych, gospodarczych i ekologicznych.

Sprawozdawca:	Vicente ALVAREZ ARECES (ES/PSE), przewodniczący Asturii
Dokument źródłowy:	Komunikat Komisji do Rady i Parlamentu Europejskiego „Wyjść poza PKB. Pomiar postępu w zmieniającym się świecie” COM(2009) 433 wersja ostateczna

I. ZALECENIA POLITYCZNE

KOMITET REGIONÓW

A. Uwagi ogólne

1. Z zadowoleniem przyjmuje komunikat Komisji, który stanowi okazję dla Komitetu Regionów do kontynuowania debaty na temat przyszłości Unii Europejskiej w zmieniającym się świecie. Ustalenie wskaźników, które dokładnie odzwierciedlą rzeczywistość i na podstawie których będzie można skutecznie podejmować decyzje, jest koniecznością zmuszającą nas do podjęcia wysiłków na rzecz stworzenia nowego modelu wzrostu.

2. Komitet wielokrotnie zajmował się zagadnieniami związanymi z kwestią poruszoną w komunikacie. W niedawnej debacie na temat strategii lizbońskiej po roku 2010 (CdR25/2009) nalegał, aby „nowa strategia miała wyraźny nadrzędny cel ukierunkowany na wysoką jakość życia i dobrobyt wszystkich obywateli UE”. KR zwraca także uwagę na „coraz większe niezadowolenie ze stosowania PKB jako głównego wskaźnika mierzącego wyniki gospodarcze i wzywa do opracowania nowych wskaźników zapewniających bardziej konstruktywny sposób mierzenia koniunktury, dobrobytu i jakości życia w Europie”.

3. Wskazuje na swoje stanowisko przedstawione w opinii perspektywicznej w sprawie przyszłości polityki spójności (CdR 210/2009 fin): „Opowiada się za zróżnicowanym podejściem do wskaźników oceny polityki spójności, które powinny być starannie wybrane i adekwatne, tak aby środki były wykorzystywane w sposób celowy oraz by można było wszechstronnie przedstawić efekty polityki strukturalnej”.

4. Uważa, że debata na temat wskaźników innych niż PKB jest debatą polityczną, która powinna doprowadzić do wyjaśnienia, czym jest dobrobyt dla obecnych i przyszłych pokoleń i jakie polityki są najodpowiedniejsze do jego zapewnienia.

5. Wskazuje, że Komisja Europejska we współpracy z Eurostatem, Komisją ds. Pomiaru Wyników Gospodarczych i Postępu Społecznego (tzw. komisja Stiglitz-Sen-Fitoussi) oraz OECD stara się osiągnąć cele wspólne wszystkim tym instytucjom.

6. Uważa za odpowiednie pięć rozważanych w komunikacie kierunków działań, które mają zapewnić ocenę wyników gospodarczych i postępu społecznego, a mianowicie: a) uzupełnienie PKB wskaźnikami środowiskowymi i społecznymi; b) uzyskiwanie informacji w czasie zbliżonym do rzeczywistego w celu ułatwienia podejmowania decyzji; c) dokładniejsza sprawozdawczość dotycząca dystrybucji i nierówności; d) opracowanie europejskiej tablicy wyników dla zrównoważonego rozwoju; oraz e) rozszerzenie rachunków narodowych na kwestie środowiskowe i społeczne. Stwierdza ponadto, że stanowią one podstawę wniosków zawartych w strategii „Europa 2020”. Działania te powinny być nie tylko narzędziami późniejszej oceny, lecz muszą być także wykorzystane w procesie podejmowania decyzji.

7. Przypomina, że komunikat zbiega się w czasie z wprowadzeniem strategii „Europa 2020” oraz z polityczną debatą, która zdecyduje o średnio- i długoterminowym rozwoju Unii Europejskiej, a także z debatą na temat perspektywy finansowej po roku 2013. Bez wątplenia będzie miał wpływ na ukierunkowanie polityki spójności, a zatem również na wsparcie finansowe udzielane w jej ramach. Odpowiednie wskaźniki ułatwiają określenie różnic w dochodach, poziomie wykształcenia (w tym formalnego i pozaformalnego), dostępności usług publicznych, jakości usług zdrowotnych, ofercie dóbr kulturalnych na poziomie regionalnym i lokalnym w UE.

8. Należy w tym kontekście uwzględnić sprawozdanie Dyirekcji Generalnej ds. Polityki Regionalnej „Regiony 2020”, w którym używa się wskaźników regionalnych, by zapoznać się z sytuacją każdego regionu w obliczu różnych wyzwań, jak również z jego położeniem w porównaniu do innych, okolicznych regionów.

9. Ostrzega, że w komunikacie Komisji nie podkreślono wprawdzie roli podmiotów lokalnych i regionalnych, jednak udane projekty sprawdzonych rozwiązań wskazują na to, że podmioty lokalne i regionalne mogą odgrywać najważniejszą rolę w przyjmowaniu i rozpowszechnianiu bardziej kompleksowej oceny postępu społeczeństwa (w wymiarze gospodarczym, ekologicznym i społecznym), pod warunkiem że dysponują odpowiednimi możliwościami i zasobami, w tym wsparciem finansowym z UE lub ze środków krajowych. Aby wskaźniki mierzące dobrobyt, w szerszym rozumieniu tego pojęcia, faktycznie się przyjęły, muszą umożliwić ujęcie danych na szczeblu regionalnym i lokalnym, a do tego konieczna jest współpraca samorządów terytorialnych.

10. Podkreśla, że ze względu na zasadę równych szans należy zwrócić szczególną uwagę na mieszkańców obszarów wiejskich i oddalonych, obszarów podlegających przemianom przemysłowym i regionów, które cierpią na skutek poważnych i trwałych niekorzystnych warunków przyrodniczych lub demograficznych, takich jak najbardziej na północ wysunięte regiony o bardzo niskiej gęstości zaludnienia oraz regiony wspiarskie, najbardziej oddalone, transgraniczne i górskie. Dążąc do zmniejszenia dysproporcji na obszarze Unii Europejskiej, należy skoncentrować się właśnie na tych obszarach. Ich wrażliwość wynika z napięć gospodarczych, społecznych, demograficznych, geograficznych, historycznych, terytorialnych oraz środowiskowych. Należy zatem poświęcić im szczególną uwagę podczas opracowywania zestawienia wskaźników, które dostarczają przejrzystych informacji na temat dostępności dla mieszkańców tych obszarów infrastruktury i usług świadczonych w interesie ogólnym. W zestawieniu wskaźników należy uwzględnić zobowiązania zawarte w agendzie terytorialnej UE oraz karcie lipskiej, aby można było promować policentryzm oraz tworzenie nowych relacji strukturalnych między obszarami miejskimi i wiejskimi. Oczywiście charakter tych stosunków wpłynie na ramy środowiskowe i przyczyni się do poprawy jakości polityki lokalnej i regionalnej.

11. Stwierdza, że Eurostat powinien uwzględnić propozycje zawarte w komunikacie, ale także w szerszym zakresie podawać statystyki regionalne dotyczące jakości życia, zrównoważonego rozwoju oraz dystrybucji dochodu i majątku. Regionalny rocznik statystyczny Eurostatu powinien być dokumentem służącym za podstawę corocznej debaty politycznej i restrukturyzacji kierunków polityki wspólnotowej.

B. Niewystarczalność produktu krajowego brutto jako wskaźnika wzrostu służącego do kierowania polityką w XXI wieku

12. Zauważa, że w komunikacie „Wyjść poza PKB. Pomiar postępu w zmieniającym się świecie” Komisja wyraźnie wskazuje na ograniczenia wskaźnika PKB, a jednocześnie proponuje poddać pod dyskusję inne wskaźniki, które mają go uzupełnić. Niemniej jednak Komisja przyznaje, że pomimo wszystkich niedoskonałości wskaźnik PKB nadal stanowi najlepszy sposób mierzenia wyników gospodarki rynkowej. Jednakże – choć i nad tą kwestią można dyskutować – komunikat skupia się na postępie społecznym i dobrobycie, a w tej dziedzinie PKB nie jest najbardziej odpowiednim wskaźnikiem.

13. Odnotowuje, że trwają obecnie negocjacje międzynarodowe w sprawie umowy ONZ mającej na celu pokierowanie globalnymi działaniami na rzecz przeciwdziałania zmianie klimatu po 2012 r., kiedy kończy się pierwszy okres zobowiązań protokołu z Kioto. Zauważa również, że UE podjęła jednostronne zobowiązanie do ograniczenia emisji w 2020 r. o co najmniej 20 % w stosunku do poziomu z lat 90. i proponuje zwiększenie tego ograniczenia do 30 %, pod warunkiem że inni główni emitenci w świecie rozwijającym się i rozwiniętym będą mieli odpowiedni udział w wysiłkach na rzecz łagodzenia zmiany klimatu na mocy globalnego porozumienia. Badania naukowe pokazują, że do 2050 r. trzeba będzie dodatkowo ograniczyć emisje co najmniej do 50 % poziomu z lat 90. Te ambitne cele będą wymagać przejścia do gospodarki niskoemisyjnej, w której metody produkcji i struktura konsumpcji będą mniej energochłonne i bardziej efektywne pod względem zasobów. Dominujące wskaźniki ekonomiczne muszą odzwierciedlać ten nowy kierunek.

14. Przypomina, że według szacunków OECD PKB jest wskaźnikiem mierzącym produkcję, a nie korzyści, jakie z tej produkcji czerpie społeczeństwo. Skutkiem tego wiele działań ujętych w PKB oznacza tak naprawdę zmniejszenie dobrobytu obywateli (np. wysokie koszty transportu z powodu zatorów, których przyczyną są duże odległości dzielące miejsca zamieszkania od miejsc pracy lub kroki służące zmniejszaniu negatywnego wpływu niektórych działań na środowisko). Ponadto dobrobyt społeczeństwa zależy także od podziału dochodu oraz od dostępności i kosztów dóbr publicznych. Podobne wnioski zawiera sprawozdanie komisji Stiglitz-Sen-Fitoussi, w którym stwierdzono, że już od dawna przypuszcza się, iż PKB jest niewystarczającym narzędziem pomiaru dobrobytu, w tym działalności rynkowej⁽¹⁾.

15. Podkreśla również, że PKB nie uwzględnia wpływu czynników, które oddziałują na środowisko, takich jak problemy związane z niedoborem zasobów, emisja CO₂, wpływ czynników zanieczyszczających, jakość wody, różnorodność biologiczna, wpływ koncentracji ludności w miastach lub wyludnienie obszarów wiejskich. Nie uwzględnia także niezwykle istotnych aspektów społecznych, jak np. nierównego podziału dochodów pomiędzy jednostkami i regionami, ubóstwa lub stanu zdrowia ani działań, które nie są rozpoznawalne na rynku, takich jak praca nielegalna, praca w domu, wolontariat lub czas wolny.

16. Uważa, że wskaźnik PKB nie obejmuje pewnych podstawowych danych. Państwo może zwiększyć PKB, intensywnie wykorzystując zasoby naturalne, ale zmniejsza w ten sposób kapitał kraju, pozostawiając mniej zasobów dla przyszłych pokoleń. Jednocześnie Komitet ostrzega przed stawianiem postępu gospodarczego w opozycji do innych aspektów dobrobytu. Doświadczenie wskazuje, że pomyślny rozwój gospodarczy jest przeważnie warunkiem umożliwiającym uwzględnianie tych innych aspektów w polityce.

17. Zwraca się do instytucji Unii Europejskiej z opinią, że konieczne jest ujednoczenie i wyjaśnienie informacji, które mają dotrzeć do obywateli poprzez użycie wskaźników związanych z PKB oraz PKB na mieszkańca. Potrzebna jest bardziej przejrzysta polityka komunikacyjna.

18. Stwierdza, że w oficjalnych dokumentach UE, w tym traktatach i niektórych rozporządzeniach, wraz z PKB wykorzystywane są inne wskaźniki uzupełniające. Na przykład, aby określić i sklasyfikować regiony objęte celem konwergencji (okres 2007–2013), wykorzystano wskaźnik PKB na mieszkańca. Aby określić, które państwa mogą otrzymać finansowanie z Funduszu Spójności, użyto wskaźnika dochodu narodowego brutto (DNB) na mieszkańca. Także w perspektywie finansowej wykorzystuje się wskaźnik DNB do ustalenia limitu wydatków budżetowych. Ponadto w Protokole nr 28 w sprawie spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej nie wykorzystuje się ani PKB, ani DNB, lecz produkt narodowy brutto (PNB) na mieszkańca w celu określenia, w których państwach członkowskich mogą zostać wykorzystane środki z Funduszu Spójności.

⁽¹⁾ Stiglitz Joseph, Sen Amartya i Fitoussi Jean Paul, *Issues Paper*, Komisja ds. Pomiaru Wyników Gospodarczych i Postępu Społecznego, 25 lipca 2008 r.

19. Podkreśla, że działanie funduszy strukturalnych, w tym Funduszu Spójności, po roku 2013 nie może i nie powinno opierać się tylko na PKB na mieszkańca.

C. Działania na rzecz lepszego pomiaru postępu w zmieniającym się świecie: uwagi na temat wskaźników omawianych w komunikacie

20. Podziela wyrażony w komunikacie zamiar opracowania przez Komisję całościowego indeksu środowiskowego i ulepszenia wskaźników jakości życia. Dlatego też zdecydowanie wspiera rozwój projektu pilotażowego mającego na celu opracowanie **całościowego indeksu środowiskowego** obejmującego takie aspekty, jak emisja gazów cieplarnianych, zmniejszenie obszarów naturalnych, zanieczyszczenie powietrza, zużycie wody i wytwarzanie odpadów. Ponieważ istnieją już pewne metody określania tego złożonego wskaźnika, wzywa Komisję do rozpowszechnienia prac nad tym zagadnieniem oraz do szybkiego przedstawienia wskaźnika w celu umożliwienia dyskusji na ten temat już w 2010 r., tak jak przewidziano w komunikacie. Jak stwierdza się w komunikacie Komisji, wskaźniki muszą ujmować nie tylko negatywne bądź pozytywne zmiany środowiskowe, ale również jakość środowiska. Jednakże ważne jest, by wskaźniki opierające się na czynnikach środowiskowych nie faworyzowały takiego użytkowania zasobów, które nie jest zgodne z zasadami zrównoważonego rozwoju.

21. Przypomina, że PKB w niewystarczającym stopniu uwzględnia koszty, ponieważ koszty społeczne i ekologiczne nie są na razie w pełnym zakresie wliczane w ceny produktów i usług. Dlatego KR zwraca się do Komisji i państw członkowskich, by w przyszłości, stanowiąc prawo, nadal starały się uwzględniać rzeczywiste ekonomiczne koszty produktu.

22. Ponadto indeks ten, który oceni wyniki działań skierowanych na ochronę obszaru Unii Europejskiej i który w postaci liczbowej będzie wskazywał postęp lub jego brak w dziedzinie ochrony środowiska, powinien obejmować nie tylko państwa, lecz także poszczególne regiony UE. Komisja powinna uwzględnić w swojej metodyce elementy niezbędne do rozszerzenia zakresu jego definicji. Z drugiej strony należy opracować system zachęt dla tych obszarów, które osiągną lub przekroczą wyznaczone cele.

23. Przypomina, że podczas konferencji UE w sprawie tych wskaźników, które mogłyby zastąpić PKB, portugalska prezydencja UE wezwała do tego, aby postęp był mierzony w sposób w pełni umożliwiający porównanie różnych obszarów. Zauważyła również, że wskaźniki, które nie pozwalają na dokonywanie porównań pomiędzy regionami, będą miały ograniczoną wartość. Z tego powodu Rada obradująca w Lizbonie zaleciła ustanowienie ściślejszego powiązania między wskaźnikami makroekonomicznymi a wymiarem regionalnym.

24. Uważa, że należy opracować wskaźnik jakości środowiska (aby nie pozostał jedynie w sferze możliwości, jak podano w komunikacie), który nie tylko ustali liczbę obywateli UE żyjących w zdrowym środowisku, lecz także wskaże obszary, na których istnieje zamierzona jakość środowiska, tak

aby można było określić strategie środowiskowe, które doprowadziły do powstania tej jakości. Proponuje się zatem, aby analiza jakości środowiska była dokonywana na poszczególnych obszarach UE, tak aby umożliwić ich porównanie.

W tym celu należy dopilnować, aby **mapy oraz wskaźniki priorytetowe opracowywane przez Europejską Agencję Środowiska** odgrywały istotną rolę w określaniu charakteru każdego z regionów Europy, co pozwoli opracować dokładniejszą politykę dla każdego obszaru oraz strategię solidarności tych regionów, które ze względów historycznych mają większe problemy z poprawą jakości środowiska. Wsparcie w tworzeniu regionalnych obserwatoriów środowiska byłoby bezcenne dla podejmowania i monitorowania oddolnych decyzji oraz pozwoliło każdemu regionowi wyrazić zarówno swoją odmienność, jak i elementy wspólne z innymi regionami europejskimi. Ułatwiłoby to elastyczną i asymetryczną politykę na szczeblu europejskim, a także dostarczyło pozytywnych bodźców do współpracy między regionami.

25. Jeżeli chodzi o jakość życia i dobre samopoczucie, duże znaczenie ma dysponowanie wskaźnikami takimi jak usługi publiczne, zdrowie, czas wolny i wypoczynek, zamożność, mobilność i czyste środowisko, które stanowią zarówno świadectwo, jak i przyczynę dobrego lub złego stanu środowiska. Krótko mówiąc, społeczeństwa lub regiony są zdrowe pod względem zrównoważonego rozwoju, jeżeli ich aspekty gospodarcze (produkcja, dystrybucja i konsumpcja) odpowiadają czynnikom środowiskowym i społecznym. Badania OECD na temat tego, jak obywatele postrzegają dobre samopoczucie, są istotne dla stosowania tych wskaźników.

26. Podziela opinię, zgodnie z którą informacje niezbędne do podejmowania decyzji powinny być dostępne w czasie zbliżonym do rzeczywistego, zarówno jeżeli chodzi o wskaźniki ochrony środowiska, jak i wskaźniki społeczne. Uważa za przełomowe wydarzenie zeszłoroczną prezentację Wspólnego Europejskiego Systemu Informacji o Środowisku (SEIS). Należy zlikwidować dwu- lub trzyletnie opóźnienie, z jakim docierają do nas dane na temat środowiska w porównaniu z danymi gospodarczymi.

W odniesieniu do obecnych wskaźników społecznych przypomina, że Eurostat jest w trakcie opracowywania nieopublikowanego jeszcze zharmonizowanego badania obejmującego lata 2006–2007 oraz 2008–2009 i dotyczącego warunków życia rodzin we wszystkich krajach Unii. W związku z tym istnieje już podstawowa struktura, którą można dostosować do szczebla regionalnego.

Proponuje więc, aby podjęto działania na rzecz rozwoju **zharmonizowanego badania społecznego** na szczeblu europejskim i regionalnym, które stanie się jednym z punktów odniesienia dla polityki spójności i dla decyzji podejmowanych na szczeblu lokalnym i regionalnym.

27. Uważa za sprawę najwyższej wagi dostęp do informacji na temat podziału dochodów i nierówności. Zgadza się z oceną wyrażoną w komunikacie, iż „spójność społeczno-gospodarcza stanowi nadrzędny cel Wspólnoty. Jego realizacja ma zmniejszyć nierówności między regionami i grupami społecznymi”.

Niemniej jednak zauważa brak wyraźnego odniesienia do spójności terytorialnej, która jest szczególnie ważna z punktu widzenia ochrony środowiska i naturalnych niedogodności, z jakimi borykają się niektóre regiony na drodze do rozwoju. Należy to wziąć pod uwagę podczas przeprowadzania analiz stanowiących punkt wyjścia do podejmowania decyzji. W tym celu trzeba dokonać kwantyfikacji tych aspektów, która umożliwi późniejszą analizę porównawczą.

Podział bogactwa stanowi coraz poważniejszy problem, ponieważ mimo wzrostu PKB na mieszkańca może zwiększać się także liczba osób zagrożonych ubóstwem. Stąd niezbędne są bardziej szczegółowe informacje na temat dystrybucji i nierówności, które umożliwią lepsze określenie polityki spójności społecznej, gospodarczej i terytorialnej.

Co więcej, kluczowym wskaźnikiem jest ocena poziomu wykształcenia siły roboczej danego regionu, zarówno zatrudnionej, jak i bezrobotnej. Osiągnięte dzięki tej ocenie zrozumienie różnic w poziomie wykształcenia różnych grup społecznych może pomóc w opracowaniu odpowiednich rozwiązań politycznych.

Poza tym należy przeprowadzić odrębne analizy bezpośredniego i pośredniego wpływu ostatniej recesji oraz jej oddziaływania na dobrobyt poszczególnych regionów i grup społecznych, aby zgromadzić wiedzę na ten temat, przedstawić propozycje i móc zapobiegać takim przypadkom w przyszłości.

28. Uważa jednak, że w odniesieniu do wskaźników społecznych nie tylko w sytuacji ubóstwa istnieje związek między problemami nierówności regionalnych lub indywidualnych a wpływem na środowisko. Należy zdać sobie sprawę, że wzrost nierówności, szczególnie jeśli nierówność oznacza zmniejszenie możliwości poboru podatku, ogranicza możliwości stawiania czoła przekształceniom niezbędnym do utrzymania zrównoważonego rozwoju. Niski poziom dochodów zmniejsza zdolność gospodarstw domowych do przeprowadzania zmian w modelu konsumpcji, który zakłada zrównoważony rozwój. Prawdą jest również, że wzorce zachowań zgodne ze zrównoważonym rozwojem generują średnio- i długoterminowe oszczędności, które rekompensują koszty początkowych inwestycji.

Tak więc wskaźniki nierówności w dochodach oraz wskaźniki dotyczące różnic regionalnych powinny znaleźć się w centrum zainteresowania przy podejmowaniu strategicznych decyzji w przyszłości.

29. Popiera przedstawiony w komunikacie projekt utworzenia **tablicy wyników dla zrównoważonego rozwoju**. Należy położyć szczególny nacisk na użyteczność tabeli oraz na odejście od systemu oceny *ex post* o charakterze akademickim. Tabela powinna objąć wszystkie kraje i regiony, by zapewnić kompatybilność systemów statystycznych na wszystkich szczeblach, a także stanowić narzędzie działania i przygotowywania wytycznych służących do opracowywania strategii sektorowych i regionalnych Unii Europejskiej, co umożliwi uwzględnienie innowacyjności społecznej, a w

konsekwencji zwłaszcza czynnika stabilności w każdej konstrukcji strategicznej oraz szersze stosowanie oceny porównawczej sprawdzonych rozwiązań i szybszą realizację celów rozwoju. Wzywa Komisję do przedstawienia wersji pilotażowej, o której wspomina się w komunikacie.

30. Nowe wskaźniki powinny być stałe, wiarygodne i powszechnie uznawane, by umożliwić pomiar postępów na drodze do ekologicznie wydajnej gospodarki. Muszą także stanowić podstawę utworzenia tablicy wyników dla zrównoważonego rozwoju, a więc w obszarze społecznym, gospodarczym i środowiskowym. Niezbędnym elementem tych nowych wskaźników powinna być różnorodność biologiczna.

31. W odniesieniu do zintegrowanej rachunkowości środowiskowo-gospodarczej wspiera wysiłki podejmowane na rzecz budowy „zielonej rachunkowości”. Pod niektórymi względami można zaobserwować znaczne postępy dzięki koordynacji działań Eurostatu, służb statystycznych państw członkowskich oraz OECD, ale należy rozpowszechnić te osiągnięcia we wszystkich krajach UE, tak aby już w 2013 r. dysponować rachunkowością środowiskową dla zużycia energii i utylizacji odpadów, a także rachunkami monetarnymi dla dotacji związanych ze środowiskiem w ramach wspólnych przepisów prawnych.

Konieczne jest również ukończenie prac nad tablicą wskaźników społecznych europejskiego systemu rachunków, takich jak dochód rozporządzalny gospodarstw domowych lub dostosowane dane liczbowe o dochodach rozporządzalnych. Należy zapewnić możliwość korzystania z tablicy wszystkim państwom członkowskim i regionom UE w celu zachęcenia ich do zastosowania tych wskaźników, gdyż mierzą one konsumpcję i oszczędności w lepszy sposób niż obecny wskaźnik PKB na mieszkańca.

D. Pomocniczość, proporcjonalność i lepsze uregulowania prawne

32. Uważa, że kwestie poruszone w komunikacie odpowiadają tytułom XVIII i XX trzeciej części TFUE, które dotyczą spójności gospodarczej i społecznej oraz środowiska.

33. Rozumie, że kwestie polityczne objęte komunikatem nie należą do wyłącznych kompetencji Unii Europejskiej, dlatego też stosuje się zasadę pomocniczości. Jednakże należy stwierdzić, że istnieją aspekty międzynarodowe, które nie mogą być właściwie regulowane niezależnie przez państwa członkowskie lub podmioty lokalne i regionalne. Cele te można więc osiągnąć najskuteczniej poprzez wspólne strategie i skoordynowane działania.

34. Uważa, że działania przewidziane w komunikacie wydają się zgodne z zasadą proporcjonalności, ponieważ nie wykraczają poza to, co jest konieczne do osiągnięcia przewidzianych celów. W szczególności Komisja zamierza opracować wskaźniki i inne narzędzia monitorowania, takie jak europejska tablica wyników dla zrównoważonego rozwoju.

35. W kwestii poprawy prawodawstwa zwraca się do Komisji Europejskiej o uznanie większej roli władz lokalnych i regionalnych, szczególnie w odniesieniu do potrzeby wsparcia ich udziału w rozwoju nowego podejścia do pomiaru postępu społecznego i ekologicznego. Komisja powinna udzielać pomocy i środków na tworzenie baz danych statystycznych na poziomie lokalnym i regionalnym obejmujących całą Unię Europejską. Bazy te przyczynią się do ułatwienia opracowywania wskaźników na szczeblu unijnym.

36. Przypomina, że państwa członkowskie oraz władze regionalne i lokalne określiły już szereg indywidualnych i zróżnicowanych wskaźników środowiskowych, gospodarczych, społecznych i technologicznych, które mogą pomóc UE w opracowaniu wskaźników odzwierciedlających sytuację państw członkowskich także na szczeblu lokalnym i regionalnym, co umożliwi dokonanie porównań między różnymi regionami i miejscowościami w całej UE.

Oprócz wskaźników na szczeblu UE warto by dysponować informacjami na temat innych krajów oraz informacjami uzyskanymi przez organizacje międzynarodowe.

E. Podsumowanie i wnioski

37. Wiele argumentów przemawia za uzupełnieniem PKB statystykami obejmującymi inne aspekty gospodarcze, społeczne i środowiskowe, od których niewątpliwie zależy dobrobyt obywateli.

Zadaniem PKB nie jest dokładne mierzenie długofalowego postępu gospodarczego i społecznego, a zwłaszcza zdolności danego społeczeństwa do rozwiązywania problemów związanych np. ze zmianą klimatu, efektywnym użytkowaniem zasobów, jakością życia czy integracją społeczną. Dlatego też proponuje się, aby wskaźniki wybrane w celu opracowywania i planowania polityki i strategii publicznych były zgodne z priorytetami strategii „Europa 2020”.

38. Uważa, że tradycyjny wskaźnik PKB powinien zostać ulepszony i uzupełniony o czynniki związane ze środowiskiem i dobrobytem. W tym kontekście oznacza to, że należy stworzyć całościowy indeks środowiskowy oraz zharmonizowane badanie społeczne na szczeblu europejskim, krajowym i regionalnym.

39. Uważa za niezbędne usprawnienie metod w celu szybkiego uzyskiwania pełniejszych i dostosowanych do rzeczywistości informacji, dzięki czemu wskaźniki ułatwią proces decyzyjny. Podkreśla, że wskaźniki, które mają być wykorzystywane

przez władze lokalne, regionalne, krajowe i europejskie, muszą zostać ujednoczone i zapewniać powstawanie i rozprzestrzenianie innowacji społecznych oraz spójność w procesie podejmowania decyzji. Trzeba także zadbać o lepsze zrozumienie związku między różnymi wskaźnikami dobrobytu, zwłaszcza dlatego, że wskaźniki, które mają uzupełniać PKB, często zmieniają się z dużym przesunięciem czasowym.

40. Uważa, że wybór wskaźników oraz ich treść powinna być wynikiem szerokiego oddolnego udziału społeczności lokalnych, regionów, państw członkowskich i Unii Europejskiej w procesie debaty, która dzięki współpracy zapewni większą skuteczność celów oraz uzasadni polityczne działania UE poprzez lepszą identyfikację obywateli z wysiłkami na rzecz przezwyciężenia kryzysu i ochrony środowiska oraz utrzymania jakości życia.

41. Zauważa, że wskaźnik gęstości zaludnienia został wprowadzony w momencie rozszerzenia Unii w 1995 r. Wskaźnik ten ukazywał trudności, jakie napotykał rozwój słabo zaludnionych obszarów w północnej Europie, takie jak duże odległości, wysoki koszt świadczenia usług i zapewnienia infrastruktury oraz niedostateczna baza ekonomiczna do zakładania przedsiębiorstw. W przyszłości tego rodzaju proste wskaźniki powinny być nadal stosowane, np. w kierowaniu polityką spójności.

42. Wzywa UE do dalszej współpracy z innymi instytucjami międzynarodowymi, takimi jak OECD, Bank Światowy, Międzynarodowa Organizacja Pracy czy urzędy statystyczne, aby kroki, które musimy podjąć, zmierzały w tym samym kierunku, co starania innych organizacji międzynarodowych na całym świecie.

43. Zwraca uwagę na to, że konieczne jest uzgodnienie wskaźników z głównymi celami nowej strategii i perspektywy finansowej po roku 2013. Strategie wspólnotowe są uwzględniane w budżecie i muszą zmierzać w dalszej perspektywie do poprawy sytuacji, która może opierać się jedynie na dwóch źródłach informacji – statystyce oraz opinii obywateli. Ponadto demokratyczne instytucje Europy muszą odgrywać przywódczą rolę.

44. Popiera treść komunikatu i podobnie jak Komisja uważa, że PKB jest ważnym wskaźnikiem służącym do pomiaru wzrostu gospodarczego i dobrobytu Europy i jej regionów. Do kształtowania i oceny polityki wspólnotowej pożądane jest jednak opracowanie wskaźników uzupełniających, zapewniających dokładniejszy pomiar postępów w trwałym osiągnięciu celów społecznych, gospodarczych i ekologicznych.

Bruksela, 5 października 2010 r.

Przewodnicząca
Komitetu Regionów
Mercedes BRESSO